

Передплата

за «РУСЛАНА» вносять:

з Австрії:

за цілий рік . . . 20 кор.
за пів року . . . 10 кор.
за чверть року . . . 5 кор.
за місяць . . . 1-70 кор.

За границею:

за цілий рік: зі щоденною
виплатою 7 доларів, або 12
рублів; з виплатою двічі
в тижні 5 1/2 доларів, або 10
рублів; з виплатою що субо-
ти 4 1/2 доларів, або 9 рублів.
Поодинокі числа по 10 сот.

Телефон Редакції ч. 1484. — Конто почт. щадниці ч. 98.704.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш,
бо руске ми серце і віра руска.» — З Руслановкх псалмів М. Шашкевича

Виходить у Львові що дня
крім неділь руских свят
о 5 1/2 год. по полудни.
Редакція, адміністрація
експедиції «Руслана» при
ул. Оссолінських ч. II. партер
(Фронт від ул. Тихої). Експе-
диція місцева в Агенції
Соколовського в насажі Гавс-
мана.

Рукописи звертає ся лише
на попереднє застереження.—

Рекламациі неопечатані є
вільні від порта. — Оголо-
шеня звичайні приймають
ся по ціні 20 с. від стріч-
ки, а в «Надісланім» 40 с.
від стрічки. Подяки і при-
ватні донесеня по 30 сот.
від стрічки.

По літній сесії угорського союму.

(X) Угорський сойм закінчив, як ми вже згадали, перед кількома днями літню сесію і полагодив лише се, що переняв від коаліційного правительства. Але треба признати, що правительству гр. Куена по вело ся видобути Угорщину із стану ex Jure і впровадити на правильну дорогу, о стільки, що фінансова господарка вийшла на сю дорогу. Показало ся, що гр. Куен, втворивши сторонництво праці, здобув собі певну парламентарну більшість, котра скоро полагодила державні конечности.

Сторонництво незалежних, розбите на два табори, не може ще отямити ся після виборчого поразення і не може ще рішити ся на певну тактику супроти правительства. Але се річ певна, що проворний і вимовний гр. Альберт Аппоні взяв у свої руки керму всієї опозиції і можливо, що до осені, всім перекласти зєдиненє обидвох розбитих таборів. Гр. Аппоні замів, що найслабшою стороною теперішнього правительства є виборча реформа. Отже хоч він є представником аристократичних інтересів, готов з жадоби слави кинути ся в обійми демокрації, бодай хвилево. З промов опозиції виголошених в останній сесії можна впевнитися, що сторонництва незалежних готові вернути до своєї первісної крайної програми.

Сторонництво людовців занепадає зов-

сім. Личні суперечности і зависть підкопали там давно всяку карність. Одна частина сего сторонництва перейшла вже під час виборів до правительственного табору, друга частина утворила невиразне християнсько-супільне сторонництво, а останки людовців втратили всяку популярність невідповідною інтересам широких верств програмою. Протягом літньої сесії доходило між поодинокими членами людовців, котрі опинили ся тепер в ржних таборах, до вибуху такої ненависти, що навіть релігійна спільність не змогла довести їх до отями, а тим способом людовці імовірно перестали бути чинником в політичній життю Угорщини.

Немадярські народности мимо нечисленних представників сповнили достойно свою задачу парламентарну. Великих добутків ніхто не міг від них вимагати, однак в промовах своїх зуміли они представити справді азійські відносини в Угорщині і вивести цілу правду перед суд прилюдности, та пояснити національне питанє в Угорщині. Наслідком того міністер-предсідник розпочав тепер переговори з Румунами, а колиб ці переговори не довели навіть до бажаного висліду, то всеж є они певним доказом що теперішнє угорське правительство числить ся з немадярськими народностями не після кількості їх послів, але після широких народних верств, які за ними стоять. Сторонництво народностей (сажає мира і йде правою дорогою, але сего мира домагає ся з Мадярами на основі рівноправности всіх в Угорщині поселених на-

родностей. Вправді всі мадярські сторонництва стоять згідно супроти здійсненя політичної програми немадярських національностей, отже дуже імовірно, що й сим разом не буде полагожене національне питанє а сторонництво немадярських народностей буде приневолене ще перевести важку боротьбу.

Вельми симпатичне є селянське сторонництво мадярське під проводом посла Соба, котрий може відограти визначну роллю. Около него можуть скупити ся всі представники малої посілости угорської. Поки що і се сторонництво в національнім напрямі визначає ся певною загорілістю, однак може сподівати ся, що переходом охолоне.

Годить ся згадати і про позапарламентарне сторонництво, котрого сила росте в Угорщині з кожним днем, а іменно про соціалдемократів. Теперішнє виборче право виключає їх від участі в законодавстві, однак не треба заманювати ся, начеб угорська соціалдемократія не мала значіння і впливу. Она має знамениту організацію і серед мішанського і селянського пролетаріату, а скоро виборча реформа відчинила б їй брами союму, вийде она там в значній силі. Теперішня політика угорської шляхти причинає ся вельми до зросту соціалдемократії, а хоч се може видавати ся неімовірним, то се річ певна, що й хлібороби пристають до сего табору і беруть живу участь в тих змаганнях. Можна се пояснити лише тою обставиною, що розклад великої посілости в Угорщині є вопіючою

О. П. А. Шеган (P. A. Sheehan).

Мій новий сотруди́к.

Оповіданє із записок ірландського пароза.

Переклав Володимир Держирука.

(Дальше).

Годі було говорити далі. Ті спомини подій із життя наших святых надто наповняють моє серце зворушенем. А з мене старий плаксієй. Ніколи не в силі я читати прим. про св. Агату або св. Агнішку без плачу а історія життя св. Перпетуї і її дитини потрясають моїм єством.

Слідуючого вечера мали ми велику диспуту про тему проповіді, яку мій сотруди́к мав виголосити. Бажав говорити на тему Magnificat та я перешкодив сему.

— Бідний Дуф буде на проповіді, виглядали би ви отже, отче, як когут, що пів над побитим противником.

— Я є найліпшим товаришем о. Дуфа.

— Все одно. Він має нерви і кров так, як ми всі. Виберіть що вишого.

— Щож скажуть отець парох, колиб я ввзяв собі за тему „Радуй ся обрадованная“ або „Tu gloria Jerusalem, tu laetitia Israel“ ітд.?

— Дуже добре.

— Або про Пречисту Діву в св. Письмі.

— Знаменита тема.

— Добре, як довго маю говорити? — сказав, виймаючи записник.

— 45 хвиль.

— А проповідь написати?

— Так.

— Кілько сторін займе така праця?

— Двацять, звичайного формату. В тім числі 15 сторін викладу а 5 закінченя, в яке мусите влити цілу любов, цілий патос, огонь, ентузіязм, до якого тільки ви способні.

— Дякую, дуже дякую, отче парох, здаєть ся мені, що дістану трему.

— Не гадайте про се. Мене — сказав я та подумав: Більша ще праця жде на тебе, молоде, по що отже упереджати. Найгірші клопоти, що не доходять до сповненя. Впрочім, що може говорити про тифову горячку чоловікови, хорому на зуби?

Пішов я відвідати мою малу хору.

— Я щаслива, ах, як я щаслива — закликала — здаєть ся мені, дідусю Дане, що се довго не потреває.

— Чи так скоро гадавш перенести ся до неба і лишити нас в смутку?

— Ні, дідусю Дане. Та пан Ормсбі, що уявляє собі, що я навернула його до католицизму, говорить, що спровадить мені славного лікаря з Дубліва а я собі не бажаю сего.

— Коли така воля Божа, то треба на се згодити ся. Здаєть ся мені однак, що тільки сам Господь можевилічити з такої хвороби, яку Сам післав.

— Дякую вам, дідусю Дане, за ці слова. Все умісте казати щось доброго. Знаєте більше, чим всі лікарі разом. І я гадаю, що коли би Господь Бог хотів меневилічити, то вже давновилічив би.

— Я не певний, дитино. А що се за лікар, якого обіцює тобі пан Ормсбі?

— Се лікар, що служив як мій вуй, при

маринарці, бачив чимало дивних недуг в Індиях і мав їх лічити.

— Добре, дитино. Треба користати із всіх средств, які лише є в силі чоловіка. А коли і вони не допоможуть, то здати ся належить на найбільшого лікаря — Бога.

— Горячо бажаю сего, дідусю.

— А тимчасом мусиш молити ся за о. Летбі, бо він має виголосити проповідь.

— Про що?

— Про Пречисту Діву.

— Хотіла би я се почути. Оповідають діти, що гарні проповіді говорять. Здаєть ся, що коли він говорить про Пречисту, то люди бачуть її. І се для мене не є дивним.

— Будь що будь мати ме не лекший хрест до несеня від твого, не недугу, — та хрест тяжкий.

— Жаль мені його! — закликала і сплакнула.

— Хотіла би ти отже неба тільки для себе? Ти святая самолюбна...

— Я не святая, дідусю Дане, та о. Летбі є святый, за що отже має його така кара стрінути?

— За що? Щоби сповнили ся слова Данта про душу в раю:

„E dal martirio veni a questa pace“*).

(Дальше буде).

*) І з мук приходить до сего спокою. — Пр. пер.

кривдою такою, що сотки тисячів хліборобів при незвичайній дорожні не мають способу прожитку і не можуть ніяк вижити з доходу вельми незначного ґрунту. А що великі власники не хочуть хліборобам навіть за великі гроші відпродати хоч частини своєї посілості, отже причиняють ся тим до зросту соціялізму, своєю жоретокостію і всі часлітками. Задлятого хлібороби переселяють ся з Угорщини наслідком невідрадних краввих обставин переважно до Америки, а робочі сили в краю дорожують і організують ся супроти великої власности. Парцеляційна і кольонізаційна політика правительства ледви чи вєспє зарадити лихови.

Таким способом в політичній житю Угорщини висувають ся в найближшій будучині три важні питання: виборча реформа, національне і суєпільне питання, а се останне наслідком неможливих народогосподарських відносин стає вельми грізне. Всі три питання вимагають предметового, спокійного і справедливого рішення. Колиб угорське правительство незрозуміло сего заздальєгидь, а тривало при своїм загорілім, національним опорі, тоді можуть виринути вельми важкі переселєня внутрішні. На перепоні справедливої полагоди сих справ стоять в Угорщині два чинники: національно-мадярська загорілість і угорська олігархія, котра користує ся вельми зручно в своїх змаганнях сею національною загорілістю.

Огляд часописий.

(З Брюссельського зїзду дневникарського. Боротьба проти порнографії. Справа міжнародного органу. Як то Французи заходять ся коло дневникарства. Синдикат медичних часописий. Бібліотеки по залізничних двірцях. Організація дневникарської праці. Справа українського дневникарства на зїзді).

Що йно відбув ся зїзд представників дневникарства в Брюсселі, на котрім порушено деякі вельми важні питання. На сїм зїзді були також представники з України, а іменно д. Русова, подруга відомого українського ученого, подала цікаві листи про сей зїзд в київській „Раді“, між котрими особливо 2-ий лист заслугує на особливу увагу. Д. Русова подає там, що на зїзді обговорювано між іншими справу боротьби з порнографією, котра що раз більше розповсюджує ся і вельми пєує молоде покоління. У нас в Галичині навіть Поляки заснували вже товариство ім. Петра Скарги і оснєвали окреме видавництво, щоби вести боротьбу з тим лихом. Наша суєпільність ще вельми мало звертає на се бачности, а тимчасом і у нас в літературі починає розростати ся сей порнографічний напрям, як буйний вельми бурян і ширить між молодежю неморальність. Отже годилоб ся іменно Русокому Товариству педагогічному таї Учительській Громаді і на се звернути пильну бачність. Тимто подаємо сей лист д-ки Русової з київської „Ради“, бо там також обговорено, як то Французи намагають ся розвинути й зорганізувати своє дневникарство, а наше дневникарство навіть не звертає уваги на організації міжнародні.

Тимто велика заслуга д-ки Русової, що порушила на сїм зїзді також українське питання і справу українського дневникарства. Думаємо, що наша суєпільність з цікавістю і з хїсном прочитає отсі замітки, котрі подала д-ка Русова.

Ось що пише д. Р-ва:

На зїзді діячів прєси. (Лист з Брюсселя). II.

На третім засіданю слухали ми дуже цікавий доклад про те, як захистити дітий від шкодливого впливу порнографічної й занадто сансативної прєси, що газетами розповсюджує шкідливі вражєня і пєує дитячу душу. Радили — вжити заходів, щоби заснувати таку Lecture pour tous (Читанку за для усіх), яка би давала дітям і підліткам цікавий, розманїтний зміст й зсєувала в дитячих рук погані шкєдливі газети. В дебатах пропонували заснувати таке товариство оборони дітий від загальної розбєщенної прєси і запрохати до такого товариства ви-

давців і книгарів і повеєти діла так, щєб не було користи видавати таких негарних книжок. Пропонували теж на зразок деяких видавців, наприклад „Hachette“ у Франції, писати на обгортках: »годяца за для дітей й підлітків«. Але до ладу не обміркували сего питання а відклали єго на другий зїзд, на який по сьому питаню буде зроблений доклад. Потім були усіякі звідомленя та в звязку з тим інтернаціональним органом, який конгрєс й ставив своїм завданєм обміркувати. А як сей орган не має сталих матеріяльних засєбів, то редактор „Revue economique“ докладно розказує, як він поставив свій журнал на широку підставу; зробив він свій журнал дуже цікавим з одного боку тим, що зміст єго був інтернаціональний, цікавий для усіх країн, а з другого боку редакція не жалїла на виданє гроший, які збирала з капіталїстів промислових, зацікавивши їх усіякими новинками економїчно-торгово-промисловими. Звісно при таких умовах журнал мусїв бути безпартійним й виходити в неутральній державі, редактор вибрав за для сего Бельгію, через її свободу й через те, що она сама, як країна виданя давала журналу певний політичний прапор. Тепер за 15 літ сей журнал — „Revue economique franco belge“ має звєсини з усім сьвітєм, він видаєть ся розкішно, в значному числі примірників, коло него зібралось досить видатних постійних співробітників, яким редакція виплачує по 1000 fr. за статю. Чудно було нашим українським ушам слухати сего самовпевненого Француза, який так рішучо висловлював ся, що ніяке виданє не має сталого ґрунту, коли оно не має гроший, гроший і гроший. Щєб розпочати, треба не менше, як 135.000 фр. (!!!), тільки тоді можна мати успїх, можна витримати перші 3—4 роки й звоювати собі широкий „auditoire“ — себ то круг читачів. Инакше не варт й розпочинати діло — а на альтруїзм не треба покладати ся, бо він не тягтиметь ся довгий час. Які би, альтруїсти не були видавці всякого виданя, они мусять пам'ятати, що ані їх робота ані величя ідея їх виданя не мати муть успїху без великих гроший і без видатних співробітників, які безплатно не можуть писати. От яка нам порада з конгрєсу європейських видавців, думало ся мені, й смуток огортив душу й піднімало ся питання: а якаж будучина нашої прєси, як же підє „Світло“? Але на втіху нам підняв ся сам президент конгрєсу Бельгієць Mr. Théodore й, балакаючи про ту інтернаціональну Revue, яку так єму хочеть ся заснувати, він одповів французькому економїстови: »Нам кажуть, що гроші павують в кождєму ділі, але я Вам скажу, панове, що не гроші а ідею треба ставити в першу голову, ідею єднаня, кооперації. Єднанє — сила, й наша міжнародна ідея скрізь панує, ми бачимо, що кождий журнал, який хоче мати широке коло читачів й стояти на певнім ґрунті, мусить стати інтернаціональним себ то подавати звістки про науковий і громадський рух усього сьвіту — тоді він цікавий, тоді він жвавий. Щє до гроший — то я не так вклоняю ся перед ними, як мій шановний товариш, але можу сподівати ся як мені з ними прийшло ся круто одним разом. Бувши ще молодим адвокатом, я був і палким політиком, хотїло ся мені мати свій орган — от розпочав я єго жваво, віддав єму усі свої гроші 800.000 фр. Не йшов мій журнал, пропали усі гроші, мені казали: за для такого журналу треба 1 мільєн гроший — не було єго в мене й покинув я й думку за журнал. Але, панове, усе таки я підлясаю песимїзови редактора „Economie politique“ — він усе таки служить не загально робітничєму людови, він ходуєть ся з капіталїстів й хоча він держить ся середнього шляху, але проти капіталу не смїє висловлюватись. Наш же орган зовсїм незалежний й єго ідея — ідея вселюдна, всєсьвітна, їм належить будучина“.

Після того прочитав доклад один париский др. про синдикат медичних часописий, журналів, в якому єднанють ся й редактори й робітники — письменники, які всі мають свою частину в прибутках виданя. Они роблять зїзди що три роки, запємагають родинам своїх членів в усіяких нещасливих пригодах. Потім промовляв представник париского синдиката періодичних французских видань. Але з єго відчиту вияснюєть ся сумна суперечка, що єствує у Франції та в Бельгії між щєденою прєсою й загально-

періодичною. Перша стає отжє занадто комерційний шлях, захоплюєть ся конкуренцією. Треба булоб, каже докладчик, зробити спїлку загально часописну й періодичну их видань, щєб підняти їх єтачний наєтрїй, їх загально людську вартість. Цікавий ще був відчит про бібліотеки по залізничних; в Бельгії вже комїтет конгрєса звертав ся до уряду, щєб по залізничних було заведено кращі бібліотеки, бо є дорожє витрачаєть ся занадто багато часу й не можна задовольняти ся самими часописами, треба, щєб залізничні бібліотеки мали й місєячки та найкращі книжки. Був ще дуже цікавий доклад по статистиці міжнародної прєси.

В сєреду 14-го останні два засіданя було присьвячєно організаційній праці. Складали статут комїтєта міжнародної прєси й прийнято єго загально „en bloc“. Всі дуже домагали ся, щєб неперемінно була конкретна постанова задля сьєго статуту і щєб комїтет дійсєно організував ся, бо в 1907 р. на першому зїзді міжнародної прєси теж була постанова, але її досї не проведено в житє. Взагалї комїтет складаєть ся з представників усіяких журналів та часописів і товариств періодичної прєси. Кождє товариство пристаючи до спїлки, платить 10 фр. Комїтет по єспроможности складаєть ся з представників ріжних народів і з знавців ріжних наук. Поки що в члені комїтєту увійшло більш усіяго Французів та Бельгійців, один Турок, один Катєдєць і Гєландєць і — ні одного Росіянина. Якийсь конгрєсист рекомєндує в члені комїтєта „Петербургскихъ Вѣдомостей“, але президїя каже, що так не можна, кождєго члена мусьть вибрати свої товариства з волї самого делегата, бо се не легка доля, хоч вона й дуже почєсна, але й тяжка, пєтребує багато праці, єспроможности приїздити на зїзди кождї два роки. Тут нестерпїло серце вашого представника: Українка, встала й промовила: Дозвольте мені, шановне товариство, сказати вам скілька слів за українську періодичну прєсу. Прєса є дуже молода, й ще не дуже багата виданями, але я можу вам сьвідчити, що вона цілком спєчуєє вашєму великому міжнародньому ділу єднаня усіх діячів періодичної прєси, яке може кращє усього допомогти братєрському єднаню усіх народів між собою. Шановне зібранє певно знає, що український народ єдин з найчисленїйших славянських народів, він налічує до 30 мільєнів людє. Історичні обставини подїлили сей люд між державами Російською та Австрійсько-Угорською.

І тут шановні колеги можуть бачити, як прєса підлягає в своєму розвитку політичним обставинам: три мільєни Українців, що живуть в Австрійсько-Угорщині, мають сучасну прєсу в 78 періодичних видань; 27 мільєнів Українців в Російській Україні мають їх тільки 10. Ся прєса почалась в короткий сьвітлий час російської волї — в 1906 році. Але реакція, що запанувала зараз після сєї хвилини, не сприяла розвитку сєї національної прєси. Шановне товариство цілком захоплєне ідеями міжнароднього широкого єднаня може зовсїм не цікавити ся окремими національними прєсами, але національну прєсу витворює сам люд, в національній прєсі відбиваєть ся уся народня душа, тим вона цікава й з загального погляду. Українська прєса говорить мовою народних мас, вона єдиний промїнь сьвітла, який доходить до маси, вона цілком демократична. Ідею міжнароднього єднаня піднято було ще в половині минулого столїтя вченим істориком Костомаровим й потім розвивала ся вона в статях й книжках Драгоманова, вченого публіциста українського. Братєрське почутє до усіх народів було висловлено великим національним українським поєтом Шевченком. Ви можете бути певні, шановні товариші, що молода українська прєса занадто скоштувавши урядових переслїдовань, спєчуєє щиро вашій праці. Серед її видань ваш інтернаціональний комїтет знайде й спочутя й щирє запємогу.

Через те я дуже прошу напу шановну президїю занєсти в свої протоколи мою заяву й задля усіяких зносин записати адресу української газети „Рада“, яка вже 5-ий рік виходить у Київї.

На сї слова були звісно оплески експансивних франко-бельгійців й президент, дякуючи за будучу допомогу української прєси, висловив ся: „наш міжнародний комїтет радо витає мєлоду українську прєсу, сьвідчить своє спочутя

усім тим народам, які не користують ся такою волею, яку мають Бельгійці в своїй конституційній державі і усе готовий дати свою можливу запомогу усякій прогресивній пресі".

Після того одна польська пані піднялась й висловила ся за те, що й польська преса конче зустрине з спочутєм нові заходи міжнародного комітету й дала свою адресу задля зносин.

Після того ще один раз здіймали питане про мову будучого міжнародного видання. Еспанець висловив ся проти есперанто, але на него накинув ся знов той самий есперантист, математик з Парижа, почав перечисляти, що есперанто вже має 500.000 adeptів, що се єдиний певний засіб в зносинах між народами. Голова почав шуткувати, що колись і до телефону ставились так само неймовірно, сьміялись з його, а тепер він панує. Так на тому й стали, що треба вести інтернаціональний часопис і на французській мові і на есперанто: Далі поперечитували заголовки нечитаних докладів, поваговорили собі Французи Бельгійцям й навпаки чимало компліментів й закрили зїзд, намітивши містом роботи комітету Брюссель, а містом III зїзду Париж. Дякували усіх присутних, що так корисно працювали задля певного становища, розвитку міжнародного єднання, великої ідеї сього часу.
С. Русова.

Політичний огляд.

Австро-Угорщина.

Народностеве питане, се найважніше політичне питане в Угорщині. В тій справі висловив предсїдник угорського народностевого стороництва, др. Теодор Мігалі (Румун) такі гадки перед звітником віденської Reichspost. Від справедливої розвязки сего питання зависить мирний розвиток всіх народів Угорщини, а навіть будучини держави. Тимчасом положене немадярских народностей в Угорщині є невиносиме. Хоч би брати під увагу дати урядової статистики, то все ще половина з усеї угорської людности припадає на немадярські народности. Тяжко дає ся відчувати ярке противенство між Угорщиною а заграницею дотично народних і культурних свобод. Конче треба довести до згоди, до якої мусить прийти чи скорше чи пізнійше, бо она дасть ся проволіти, але не дасть ся ударемнити зовсім. А остаточної справедливої розвязки народностевого питання в Угорщині бажає навіть сам монарх.

Зарівно Румуни як і інші народности не тратили ніколи надї на те, що удасть ся довести до народного мира в Угорщині. Але кілька разів сї справедливі надї стрїнули ся з розчаруванєм, опанував народ великий неспокій і невдоволене. Правительствю мало нагоду пересвідчити ся з нагоди останніх виборів, як особливо Румуни поступили значно на всіх полях публичного життя. Се, як також бажане монарха повинно показати наглядно, що наспів час розвязки сего великого питання в інтересі власним і монархії. А народний мир в Угорщині зможе запанувати лише тоді, коли буде узгляднена народна індивідуальність і культурні та економічні інтереси всіх народностей.

Заграниця.

В Сан Севастіян відбуває ся тепер переслухане увязнених і свідків. Всї карлістичні послї краю Басків прибули тут і поробили заходи, щоби увільнити увязнених. В руки цлових урядників в Більбао впали в пристани підозрілі пакї. Они перешукали одну цаку і нашли в нїй огневі матеріяли (фаєрверки). В усіх паках було їх разом 9000 штук, а мали они бути ужиті мнимо до підпаленя королївського літного осїдку. Карлістичний тижневник La Verda потягнує до одвічальности за обиду президента міністрів. В Рокеас відбули ся манїфестації, зверненї проти правительства, але проминули без ніякого випадку.

Відносини між Болгарією і Туреччиною все ще напружені. Доказом сего статья в офіційнім болгарским дневнику „Прапорец“. Він вказує на противорічність в твердженнях турецького і болгарского правительства дотично поведеня з Болгарією в Македонїї, пригадує communique, оголошене недавно турецькою амбасадною в Лондонї, яке звиває англїйську публичну оцінку, щоби не вірила зовсім вістям про мнїмі насильства, сповнюванї на болгарским населеню в Македонїї.

Якжеж дійти до правди, пише сей дневник, щоби усунути тяжку політичну атмосферу, яка зависла між обома країями? Одиноким середником до сего є розпочати безсторонне слїдство, якого моглаб підняти ся Англїя, до котрої звертає ся Туреччина, або котра небудь інша дер-

жава, а навіть і всі держави разом. Вибір полишавмо Туреччині: коли слїдство викаже, що не було ніяких насильств, то зобовязуємо ся вже тепер, що тоді явно признаємо ся до нашої похибки і будемо просити наших сусїдів о вибаченє. Колиж вийде з сего щось противного, то нехай Туреччина вже тепер зобовязе ся узнати вину своїх органів, ужитих до розоружуваня і правдивість обвиненя з нашої сторони.

Дневник кінчить так: коли слїдство викаже правдивість нашого тверженя, або коли Туреччина відкинє предлогу в справі слїдства, або коли не покінчить вже раз з переслїдованями, то в усіх тих трех випадках покаже ся природна конечність, що Болгарія і цілий культурний свїт буде мусїв вмїшати ся у внутрішні справи Туреччини і в сей або инший спосіб боронити болгарского населеня в Македонїї.

Просимо відкобити передплату.

Новинки.

— Календар. В пятницу: руско-кат.: Сили і Силуана; римо-кат.: Кляри дїви. — В суботу: руско-кат.: Євдокима преп.; римо-кат.: Гіполита муч.

— Правда в очи коле і тому надїслана нам статья о. І. К. п. заголовком „Скажїм собі правду в очи“, як ми в примїтїї зазначили, декому неприпала до вподоби а особливо накинulo ся на ню „Дїло“, бо она наклїкує до розуму і отямленя ті одилиці серед духовенства нашого, котрі в загорїлости втратили рівновагу. „Дїло“ висновує з того, начеб згадана статья була вимїрена проти патріотичного духовенства (хоч там виразно є мова про тих лише, котрі в загорїлости роблять промахи) і свідчить ся, як циган своїми дїтьми, „Галичаниномъ“. Тимчасом патріотизм а загорїлїсть (шовїнізм) се два суперечні розумїня. Колись славили Ганїбала великим патріотом, бо ненависть присягав перед богами супроти Римлян В християнським свїті такий патріотизм став давно анахронїзмом супроти Христової науки. Але й се цікаво, що „Дїло“, котре так всюди підкопує повагу Церквї і віри, хоче бути нїбито таким оборонцем патріотичного духовенства?!

— Розправа проти руских академиків відбуде ся пізнійше, чим спершу думано, з причини внесеної обороною просьби о делегацію позакраєвого суду до переведеня розправи. Університетський сенат зарядить також своє слїдство, але аж по судовій розправі, опираючи ся на актах судового слїдства.

Акти слїдства передано нині апелляції, а за кілька днів она будуть відославі до найвисшого трибуналу. З Відня повернуть акти десь за місяць.

— Йдемо вперед! Читальня „Просьвіти“ в Знесїню к. Львова, заложена ледви перед роком, купила в сїх днях реальність з просторим огородом за 5.570 К і відклїкує ся до нашої суспїлности о помїч в сплатченю належности. Ласкаві датки слати на книжочку товариства „Дністер“ ч. 7113.

— Примір достойний наслїдованя. Як красний примір побожности уміють дати Англїйці, показує ся із побуту лорда мера в Бельгїї. Коли в місті Анвер видала англїйска колонїя в честь лорда в просторїї салї зоологїчного города пир полученїй з фестивом, то першою річю присутних було розпочати фестин молитвою, до котрої дав знак лорд мер. Не менше красний примір своєї побожности дав лорд, коли зайхав до Брукселї. Він, ледї Майорес, Місс Кнїль і ціла прислуга удали ся до церкви Нотр Дам з Сабльон, щоби там після свого звичаю вислухали служби Божої. — Так поступають справді великі люди. На жаль кілько то єсть у нас людей переучених, а ще більше недоучених, що не уважають відповідним пійти до церкви бодай раз на тиждень, щоби віддати честь Богу, та подякувати за отриманї добродїйства. Ще більше є таких, що встидають перехрестити ся, коли на них хто дивить ся, особливо коли хто належить до иншої віри, а ще більше, коли є зовсім невірний. Отжеж до Англїйців треба би їм йти учити ся побожности, а сей нарід, що перевисшає инші умом, мїг би їм показати, що хто хоче дійти до великости і значїня, повинен бути конечно релїгїйним.

— Риба вистава в Київї. Київське тов-о „любителів природи“ та „товариство комнатних рости і акваріум“ зложили комітет. який займає ся улажденєм рибної вистави в днях від 2. до 21. н. ст. вересня с. р. На виставі будуть улаженї: акваріум і тераріум та виставленї знаряди, препарати, збіркі і фотографїї, вагалї вєсь, що лучить ся з годівлю і ловлюю риб.

— Селянське житє. З села Водяна-Балка, зїньківського повіту (на Полтавщині), пишуть „Радї“: Наше село має тільки одну приходську школу, котра не зміщає всіх охочих учитись. Буває так, що й половина вертає ся назад до дому, бо нема для всіх місця. В нашім селї часописи зі свїчкою не знайдеш. Писар виписує „Хуторянина“ та ще один селянин „Село“. Колишній рух був підняв цікавість селян що до життя держави; але та цікавість остигла й тепер свята й недїлі селяни шанують картами, горівкою, пивом. Є такі, що кажуть: „поки менше було грамотних, доти краще було жити в свїті“. Звичайно, коли бракує освїти, то й землю обробляють кепсько. Ще добре, що хоч під боком живе поміщик, котрий добре обробляє своє поле. Ото, дивлячись на него, й селяни деякі возьять гвїй, ранїйше орють та т. п. Що до української піснї, то й наша молодець мало що знає. Співають: „Говорила джалъ, та вдарила горъ“, „Многих любила... та иншої нїсенїтницї Аж огидно стає, слухаючи оте варьяканє. І тому деякі селяни прямо повстають на піснї, заявляючи поліції, щоби молодець не співав. А от як би заспівали лагідно та тихо української піснї, то дядьки й заслухували би ся.

— Затрата сорому у інтелїгенції в нашім краю. З гір пишуть нам: З одним святичеником позакалицким вийшов я на прохїд донад Прут в Микулчинї. Над берегом коло дороги, куди найбільше переходить дюдїй, розбирали ся якїсь панї зовсім до нага, а коло них сидїло двоє зїльських дївчаток і приглядали ся їм. Та добре ще, що єє були панї і дївчатка; бо буває і так, що де купають ся панї, там заглядають хлопці і на відворот. Святиченик згїршив ся тим видом, заявляючи, що в єго краю не було би можливе щось подібного. Сей поганий звичай ввели у нас Жиди. Коли переїзджати примїром через Бистрицю дорогою зі Станїславава до Угорчик, то можна бачити недалеко від моста багато Жидів, Жидівок і дїтий купаючих ся разом дуже часто в строю лише Адамовім; там однак се вже нікого не разить. З того показує ся, як далеко поступила уже у нас затрата сорому.

— З Сокаля доносять, що новооснована гімназія польска має уже 5 класї стала ся дійсно „strażnicą na wschodnich kresach“, де по українськи не дозволяють ані молити ся, ані не приймають українських письм! Тому сокальска філія Руського Тов-а педагог. скликала довірчаний збори батьків тих учеників, що здали вступний іспит до гімназії і они підписали прошенє до Ради шк. кр. о отворенє рівнорядного укр. видділу І. кл. Підписи легалїзовано. Селяни з Угринова уладили у себе приготовляючий курс до І. кл. гімна. при помочи Р. Т. П., яка між иншими вистарала ся в кр. Радї шк. о звільненє сїх дїтий від науки в місцевій школі народній. Справи укр. паралельних клася гімназії філія Р. Т. П. не покине, аж до осягненя цілі. Філія Р. Т. П. уладжує конференції педагог. і наради, патріотичні обходи, поучаючі виклади, а тепер закуплено площу під будову дому, в котрім буде оснований Інститут для дївчат українських, котрі унащають до школи видїлової і приватної семінарії учительської. Інститутом управлятї муть СС. Василянки. Тов. „Шкільна Поміч“ удержує бурсу на 70 учеників у власнім домі. До тепер є в Сокалі „Нар. Дім“, Руське Тов-о кредитове, Руська бурса св. Миколая, Руське міщ. касино, „Сокіл“ і ин.

— Перед холерою. У Львові розтягнує пильний надзїр над подорожними, які приїздять з Росії і заряджено над ними тридневий лікарський догляд. Введено також обовязок доносити фізикатови про всякі підозрілі випадки занедужаня прибувших з Росії. Санїтарна комісія має доглядати, щоби на подвірях і в каменїцях, на улицах і площах було чисто; в готелях, хайдерах, захоронках і т. п. має ся провїрити санїтарні відносини. В шестенних бараках на янівским передмістї уряджено холерний шпиталь, пороблено в нїм відповідні улаженя, доповнено постїль і біле, приготовано обсерваційний дїм для осіб підозрілих о холеру і т. д., і т. д. Загалом Львів приготував ся на гостину страшної шпестї, а міска рада призвала на ту цїль 10.000 К.

— Гради в Золочівщині. До вістки про градову тучу в Сасовї при кінци мин. тижня доносять нам, що туча перетягнула вузкою полосою понад отсі села в Золочівщині: Ляцке велике і мале, Броншин, Хильчиці, Почапи, Жулїчі, Блеховичі, Городилів і Сасів, а в збаражским повіті найбільше потерпіли громади Плесківці і Городище.

— Отроєне грибами. В Підгайчиках коло Терєбовлї отруїла ся грибами 20-літня Францішка Гахова.

— Живий вмерлець. Комедну історію переказує „Вольнь“. Жид Барух Цікман, що жив вже 19 лїт в місті Острозї, подав до волинської губернской управи просьбу, щоби єму повернуто всі права живої людини. Справа така: Брацлавска городска управа повідомила старокостантинівську управу, що старокостантинівський міщанин Борух Цікман помер 12. червця 1867. року в місті Тульчині на Подїлю. Зважаючи на се старо-

колясничка управа вичернула Цікмана з посміяного спису і зробила помітку про його смерть. Тепер же появилось ся з просьби самого Цікмана, що він живий і в Тульчині ніколи не був і не жив, а родив ся і виріс в селі Конопках, ізяславського повіту, всім вже другий раз оженився, має семью і 19 літ живе без виїзду в Острозі. Тепер приходиться живого чоловіка знову приписувати до громади і давати йому права громадянина.

— **Приріст людей на сьвітї.** Останними десятиками літ прибуло на сьвітї дуже багато людей так, що в деяких краях аж „за тісно“ людям жити.

	Було в 1895 р.	а в 1905 р.
в Росії	135,934.000	141,200.000
„ Спол. Держ.	68,934.000	83,143.000
„ Німеччині	54,179.000	60,500.000
„ Яванії	42,271.000	48,975.000
„ Англії	30,221.000	43,221.000
„ Франції	38,459.000	39,300.000
„ Італії	31,296.000	33,604.000
„ Австрії	24,971.000	27,241.000
„ Угорщині	18,257.000	20,110.000
„ Іспанії	18,157.000	18,900.000
Менші народи	47,733.000	54,166.000

Від року 1895 до 1905 загальний приріст людности на повисшій краї вносить 63 міл.

— **Житє в морях.** Норвежский корабель Міхель-Сарс вибрав ся в наукову подорож по морю, яка тривала три місяці. Природознавці, що були на кораблі, відкрили більше чим 150 родів риб доси зовсім не знаних в науковим сьвітї. З того показує ся, як ще мало єсть знанє житє в морях, бож годї припустити, що то є послідні морські животины, які доси не були знані. З того показує ся дальше, щоб ми не були ніколи зарозумілі на наше знанє, бо хотїя би ми знали і як багато, то все таки єсть ще більше таких річїй, яких не знаємо.

— **Холера в Росії.** В Петербурзі занедужало дня 8. с. м. 113 осіб, померло 30, виздоровіло 19, хорих є 783. В уманьскім повіті прокинулась холера. В селі Мошнах коло Городища занедужало 12 осіб, померло 4. В київських шпиталях лежить хорих 64.

— **Забудьковаті люди.** Деякі учені так заняті своїм ділом, що про нічо друге не думають, і все є забудьковаті. Про Едісона, славного американського винахідника, оповідають, що він в день свого вінчання забув виїхати на залізницю по свою суджену, а она прибувши по него застала єго, як звичайно, при роботі задуманого над якимсь новим пляном. Недавно справляли приятелі в єго честь великий бенкет і предсідатель комітету може десять разів пригадавав єму, що початок о год. 5. і щоби він взяв на себе якусь ліпшу одїж. „Добре, добре“ — казав Едісон, а в день бенкету не тільки, що спізнав ся, але прийшов в звичайній блюзі, просто як працював в своїм варстаті. Останний раз він виїшов на місто і мав кинути лист до поштової скринки. Однак виймив з кишені футерал з окулярами і кинув до скринки замість письма. Повернувши до дому, став всюди шукати за окулярами і аж коли найшов лист в кишені, догадав ся, що він заміняв лист на окуляри. Забудьковатість приписують звичайно ученим професорам, а професорский парасоль був довго модним в гумористичній літературі аж до знудження.

— **Вогкість у улях** є для пчїл дуже шкідливою, бо они є змужені єю вогкість виссати, через що занемагають. Окрім того псує вогкість воздух в улях, а се є також дуже шкідливим для пчїл. Отже тому є обовязком пасічника переглядати часто улії, а если він запримітить, що є вогкість в охороні (сіно чи солома, котрою обнаковує ся улії) то треба єї замінити сухою. Також не шкодить на, нахоли віка до уліїв і охорону на пару годин віддалити ся, щоби висушити улії в середині. Цілковите отворене очка є одиноким средством, щоби запобігти вогкості. Також добре є вкладати до уліїв хльоркалій, але з сим треба обходитись обережно. Кавалок хльоркалій кладє ся в посудину з цвнкової бляхи, а щоби туди не падали пчїли, накриває ся єї густою дротяною решіткою. Хльоркалій втягає в себе жадно вогкість повітря і амоняк і утримує сухість в улях.

— **Про деревний уголь і попїл** пише одна з господарских часописїй: Деревний уголь є добрим дезинфекційним средством, бо втягає в себе всі неприємні і нездорові випари з воздуха. Уставлений в плоских начинях на підлозі в хаті очищує він воздух. М'ясо, дичина, що псує ся, дасть ся поправити, если їх обложимо углем. Уголь приложеної до наростаючого дикого м'яса на тілі, до рани злагоджує биль й гоїть їх цілковито. Одна ложочка угляного порошку в склянці води успокоює биль голови, если причина болу походила з жолудка. Ділає він теж добре при затканях, роздутях і жолудкових корчах. Попїл з дерева запобігає твореню трихїїни і угрів у свиний, если подасть ся по одній при-

горщі на штуку два рази на тиждень. Поправляє він також апетит а нищить всякі наїкомї на листястих ростивах.

— **Дрібні вісти.** Вінчанє д-ра Антона Бориса з пою Марією Петрушевичівною відбудє ся дня 13. с. м. о 11. год. рано в Новиці к. Калуща. — Вінчанє п. Василя Ляшюка, учит. в Борках з пою Анною Маргалівною, учит. в Поповичах, відбудє ся дня 13. с. м. в Перемишлі.

Оповідки.

— **З залізниць.** „Газета Львівська“ з дня 14. с. м. оголошує публичне розписанє доставки материялів деревляних для ц. к. Дирекції заліз. державних у Львові на рік 1910. Дотичні офери треба внести на приписаних формулярах найпізнійше до дня 10. вересня с. р. год. 12. в полудне, до п. к. Дирекції зал. держ. у Львові. Ближші услїя сеї доставки є подані в „Газеті Львівській“ з дня 14. серпня с. р. Переглядати або і дістати їх можна в відділі III. і IV. Дирекції зал.

Телеграми

з дня 11. серпня.

Лїсбона. Доносять, що в ватиканских кругах викликала сензацію вістка, про заповіджену участь португальского короля на відкритю памятника італійского короля Віктора Емануїла в Римі. Здогадують ся, що ся подїя може дати почин до зрваня відносин межи Ватиканом а Португалією.

Відень. Slav Korr. дізнає ся, що з нагоди цїсарских уродин буде оголошена амнестия для злочину державної зради, обиди маєстату, публичного насильства і забурєня публичного спокою. Амнестия буде відносити ся до всіх випадків, які є в ході слїдства або виконаня вироку.

Відень. N. fr. Presse доносить, що міністер президент бар. Бінерт приїде до Відня на кілька днів, щоби взяти участь в торжествах з нагоди цїсарских уродин, а потім поверне знова на лїтний виїхочнок.

Мід патона десеровий, кураційний, правдивий і чистий з власної і найбільшої пасїки в Галичині по 7 К за 5 клґрамову бляшан у franko. Найліпші меди питні домового виробу по 70—80 с. 1 К і 1:20 К за літр — висилає **ЕВГЕН БИЛИНСКИЙ** в Збаражї.

Столовий виноград

найкрасшої якості десеровий, солодкий, з великими ягодами, щоденно сьвіжо зриваний 5 клґр. 3 К 50 с. — **БРОСКВИНІ** вибрані штуки 5 клґр 5 корон. — **ЛИПНЕВИЙ МІД** 5 клґр. пушка найкрасшої якості 7 К 50 с.

Š. Altneu, Versecz, 4. Ungarn.

161(5—15)

B. ERHEDR FERLAG, WIEN I, WOLLZEILE 33.

— **Der Sozialismus.** Eine Untersuchung seiner Grundlagen und seiner Durchführbarkeit. M. 3'60; geb. in Leinw. M., 4'30. (K. 4'32, geb. im Leinw. K 5'16).

— **Egger Augustinus.** Der Klerus und die Alkoholfrage. Auflage 4. K. — 48.

— **Ehrle Franz, S. J., Beiträge zur Geschichte und Reform der Armenpflege.** K 2'16.

— **Meyer Theodor, S. J., Die christlichethischen Socialprinzipien und ie Arbeiterfrage.** 4. Aufl. K 1'56.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J., Arbeitsverlag und Streik.** 4. Aufl. K — 72.

— **Lehmkuhl Augustin, S. J., Die soziale Not und der kirchliche Einfluss.** 4. Auflage K — 96.

— **Das Privateigentum als soziale Institution.** 2. Aufl. K 2'16.

— **Cathrein Viktor, S. J., Die Frauenfrage.** 3. Aufl. K 2'88. geb. in Leinw. K 3'48.

— **Das Paradies der Sozialdemokratie,** so wie es wirklich sein würde. Nach sozialdemokratischen Schriften für alle besonnenen Arbeiter dargestellt. 6. Aufl. K — 24.

Телефон 788. — Конто щадниці поштової 25.261.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„Дністер“

у Львові, ул. Руска ч. 20. (власний дім).

приймає обезпечєня будинків, збіжа і знярдів господарских, від шкід огневих під корисними услїями,

числить умірковані премії за обезпечєня,

ліквідує шкоди безпроволочно по пожарі,

удїляє обезпечєним членам з річної надвижки звороти.

За рік 1909 припадає на користь членів зворот 10%.

Поліси „Дністра“ приймає при позиках Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, Галицька Каса Ощадности, Руска Щадниця і інші каси ощадности.

Через „Дністер“ можна асекуровати ся на житє в Товаристві взаїмних обезпечєнь в Кракові. Інформациї до обезпечєнь удїляють агенції „Дністра“.

Зголшеня письменних господарів о агенцію приймають ся тільки з таких громад, де єще не робить инший агент „Дністра“.

Фонди „Дністра“ 31/12 1909 вносять: Фонд резервовий і резерва премій К 2,146.977.—; инші фонди К 594.647.—; разом К 2,781.624.—

Канцелярії Товариства отворені для сторін від год. 8—2.

Розклад залізничних поїздів

важний від 1. мая 1910.

До Львова приходять з	рано	перед пол.	по пол.	вечер	вночі
Кракова	8:50	8:55	1:30	5:45	10:05
Кракова	7:27	10:10	1:15 B	8:40	2:30
Тарнопа	—	—	1:05	—	—
Підволочиск	7:20	12:00	2:15	5:40	10:30
Черновець	8:05	—	2:05	5:53	9:30
Черновець	—	—	—	6:35	12:20
Станіславова	5:45	—	—	—	—
Коломиї	—	10:21	—	—	—
Ходорова	5:15 Г	—	—	—	—
Стрия	7:28	11:45	4:25	7:41	11:2
Самбора	8:00	9:58	2:00	10:19Д	9:00
Гави рускої	7:32	12:00	—	8:00	—
Яворова	8:15	—	5:0	—	—
Брухович	7:32	1:05 П	1:33 З	8:00	9:25 З
Брухович	7:49 K	1:20	4:03	3:26K	—
Підгаєць	—	11:15	—	—	—
Винник	—	—	—	—	12:10
Янова	8:15	1:10 K	5:00	9:26 K	10:07K
Любіня	8:00	9:38	2:00	9:00	11:40P
На Підзамче з:					
Підволочиск	7:01	11:40	2:00	5:17	10:13
Бродів	7:01	—	2:00	5:17	10:12
Підгаєць	—	10:54	—	9:44	—
Винник	7:26	—	—	6:29	11:55A
На Личаків з:					
Підгаєць	—	10:33	—	9:28	—
Винник	7:10	—	—	6:13	11:39A
Зі Львова відходять до	рано	перед пол.	по полуд.	вечер	вночі
Кракова	3:55	8:25	3:15	6:55	11:15
Кракова	6:04	8:40	3:55	7:45	12:45
Кракова	—	—	2:45	6:04	—
Мшани	—	—	3:50	5:41	—
Підволочиск	6:20	10:40	2:16	8:10	11:10
Черновець	6:10	9:35	—	—	10:26
Черновець	—	9:10	2:23	—	2:50
Станіславова	—	—	2:52	—	—
Коломиї	—	—	—	5:59	—
Ходорова	7:30	10:15	—	8:23 B	—
Стрия	8:00	9:05	1:45	6:50	11:25
Самбора	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	10:40
Гави рускої	8:20	—	—	6:80	—
Яворова	6:13	10:05 П	2:35 З	8:38 З	11:35 З
Брухович	7:34	12:25 З	4:24 З	7:10	—
Брухович	5:58	—	—	6:16	—
Підгаєць	8:20	10:20K	1:35 H	3:35	6:39 K
Янова	6:00	9:05	2:15 P	3:40	10:40
Любіня	—	—	—	—	—
З Підзамча о:					
Підволочиск	6:35	11:00	2:31	8:33	11:32
Бродів	6:35	11:00	2:31	8:33	—
Підгаєць	6:12	—	—	6:30	—
Винник	—	—	1:30	—	11:35A
З Личакова до:					
Підгаєць	6:31	—	—	6:50	—
Винник	—	—	1:49	—	10:54

ЗАМІТКА: Поспїшні поїзди печатані товстим другом. — *) Лише в недїлі.
 А = лише в середині суботи. — Б = від 1:6 до 30/9 щоденно; В = в день перед кождою недїлею і сьвятами обох обрядів. — Г = в день по кождій недїлі і сьвятї обох обрядів. — Д = від 19/6. до 11/9. в недїлі і рим-кат. сьвята. — З = від 1:6. до 30/9. щоденно. — К = від 1:5. до 30/9. щоденно. — Л = від 1:6 до 31/8 щоденно. — Н = від 1:5. до 11/9. в недїлі і рим. кат. сьвята. — Р = від 1:5. до 11/9. в недїлі і рим. кат. сьвята.